

הכנסת העשרים וחמש

יוזמת: חברת הכנסת לימור סון הר מלך

פ/25/3430

הצעת חוק זכויות החולה (תיקון – מסירת מידע למניעת פגיעה), התשפ"ג–2023

תיקון סעיף 20 .1 בחוק זכויות החולה, התשנ"ו–1996¹, בסעיף 20 –

(1) בסעיף קטן (א)(2) אחרי "המוסד הרפואי" יבוא "רשות או";

(2) אחרי סעיף קטן (א)(4) יבוא:

"(4א) לדעת המטפל מתקיים אחד מאלה:

(1) קיים חשש לפגיעה משמעותית בקטין או בחסר ישע, בין

שהוא המטופל ובין שהוא אדם אחר, או בבגיר שאינו המטופל

ומסירת המידע דרושה לשם מניעת הפגיעה כאמור.

(2) עלול להיגרם נזק חמור לשלומו הגופני או הנפשי של

מטופל בגיר שאינו חסר ישע, ובלבד שטרם העברת המידע יידע

המטפל את המטופל על כוונתו למסור את המידע אלא אם סבר

המטפל כי היידוע עלול לגרום למטופל נזק חמור, כאמור";

(3) אחרי סעיף קטן (ג) יבוא –

"(ד) מסירת מידע לפי סעיף קטן (א)(4א) תהיה לאחד או יותר מאלה,

לפי העניין: משטרת ישראל; עובד סוציאלי לחוק, לפי העניין; מנהל

לשכת הרווחה ברשות המקומית בתחומה מתגורר האדם אודותיו

נמסר המידע; מנהל מוסד חינוך כהגדרתו בחוק חינוך חובה,

התש"ט–1949, לפי העניין; הרשות לשיקום האסיר; רופא, פסיכולוג או

עובד סוציאלי המטפל באדם אחר, לפי העניין; גורם ציבורי אחר

שייקבע בצו.

¹ ס"ח התשנ"ו, עמ' 327; התשע"ו, עמ' 382.

(ה) המנהל הכללי ייקבע נהלים לעניין העברת מידע לפי סעיף קטן (א)(4).

ד ב ר י ה ס ב ר

חוק זכויות החולה, התשנ"ו-1996 (להלן – החוק) מטיל על מטפלים חובה ברורה ומובנת לשמירת הסודיות הרפואית של המטופלים. כך סעיף 19 לחוק מחייב מטפל, או עובד מוסד רפואי, לשמור בסוד כל מידע הנוגע למטופל אשר הגיע אליהם תוך כדי מילוי תפקידם או במהלך עבודתם, ומתיר מסירת מידע רפואי לאחר, רק במקרים מצומצמים המנויים בסעיף 20 לחוק, שעיקרם: הסכמה של המטופל, חובה על פי דין למסירת המידע (כדוגמת חובת דיווח לגבי עבירות מין ואלומות בקטינים לפי חוק העונשין), או אישור ועדת אתיקה לפני מסירת מידע ו/או החלטת ועדת אתיקה לצורך הגנה על בריאות הציבור.

אף אחת מהחלופות המנויות בסעיף 20 לחוק אינה מאפשרת העברת מידע לצורך מניעת פגיעה בהקשר תופעת האלימות במשפחה (להוציא פגיעה העולה כדי חובת הדיווח לגבי קטינים). בוועדה הבין-משרדית לטיפול ולמניעת אלימות במשפחה, עלה כי מקרים רבים של רצח בני זוג או ילדים בשנים האחרונות נעשו על-ידי מטופלים במערך הבריאות, או בריאות הנפש. כך, עלה כי לעתים יש בידי גורמים שונים במערכות המטפלות השונות, מידע אודות סימנים העלולים להעיד על אירוע אלימות שניתן לצפות, ולנסות למנוע, אלא שגורמי הטיפול במערכת הבריאות מנועים מלשתף גורמים רלוונטיים במידע זה בשל מגבלות חובת הסודיות המוטלת עליהם, ובשל כך שהחריגים לחובת הסודיות המפורטים בסעיף 20 לחוק זכויות החולה, אינם מאפשרים לשתף את המידע בצורה או בתנאים שמאפשרים השגת המטרה שבשיתוף המידע.

כך למשל, המנגנון של פניה לוועדת אתיקה לפי חוק זכויות החולה, לא תמיד נותן מענה מתאים, ממספר סיבות:

(1) הזמן שפניה כזו דורשת;

(2) התהליך בפני הוועדה, המחייב לשמוע את המטופל טרם קבלת החלטה המאשרת מסירת מידע ללא הסכמתו;

(3) מגבלות הסמכות של ועדת האתיקה בסוגיה זו, לאשר מסירת מידע רק לשם הגנה על בריאות הזולת ולא לשם מניעת כל פגיעה בו.

לעתים, מטפל במערכת הבריאות מזהה שמטופל מהווה סכנה לעצמו או לאחרים, או מצוי בסיכון לבצע מעשי אלימות ובכלל זה פגיעה מינית. החוק לא רק שאינו מחיל על המטפל חובת דיווח ברורה ומפורשת במצב זה (חובת דיווח קיימת בעיקר ביחס לעבירות שכבר נעברו), אלא הוא אוסר עליו במפורש למסור מידע ללא הסכמת המטופל בכל מצב שאינו כלול במפורש בסעיף 20 לחוק זכויות החולה, גם אם המטרה היא למנוע פגיעה – במקרים בהם הפגיעה אינה עולה כדי פשע, או שלא מתקיימים תנאים אחרים שקבעה הפסיקה בעניין תחולה סעיף 262 לחוק העונשין. מטפלים מבקשים לצייד אותם בכלים שיאפשרו להם לנסות ולמנוע פגיעה בזולת, מבלי להימצא מפריס את הוראות החוק ביחס לסודיות המטופל שלהם. במקרים אלה יתכן שהונפו "דגלים אדומים" בתהליך הטיפול, אולם אלה לא הגיעו לסף המאפשר

למטפלים לפעול, והמטפלים היו מנועים מלפגוע בסוד הרפואי ולערב גורמים היכולים לסייע במניעת הסלמה או בהגנה על נפגעים צפויים (כגון גורמים מטפלים בקהילה, או אף את המשטרה במידת הצורך), בכדי לוודא מודעות של בני המשפחה לסיכון, להפנות לתכניות הגנה או לבחון צורך בנקיטת פעולות נוספות

על כן, מטרת החוק המוצע היא לאפשר למטפלים במערכת הבריאות למסור מידע לגורמים מתאימים, על מנת לנסות ולמנוע או לצמצם את הסיכוי למעשי אלימות, וזאת תוך הפעלת שיקול דעת ואיזון בין ערך הפרטיות לבין ערך ההגנה על חיים, גם במצבים שכיום אין הדבר מתאפשר, או שקיים ספק משפטי אם הדבר אפשרי.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ט"ז בסיוון התשפ"ג (05.06.2023)